

بیم غزه شدن لبنان

پاتریشیا کرم

پژوهشگر غیرمقیم
انستیتو خاورمیانه

با توقف پیشرفت نظامی نیروهای ارتش اسرائیل در غزه، اسرائیل توجهش را به جبهه جنوب لبنان با حزب الله معطوف کرده و عملاً جنگ سوم اسرائیل و لبنان کلید خورده است. هدف اسرائیل از این درگیری تحمیل شرایط مدنظرش به حزب الله لبنان است. روز دوشنبه، نیروهای دفاعی ارتش اسرائیل با هدف اعلام شده ایجاد شرایط مساعد برای بازگشت شهرک نشینان یهودی به شمال اسرائیل، رسماً عملیات خود را با عنوان «پیکان‌های شمالی» با حملاتی به جنوب لبنان و بیروت آغاز کردند. به نظر می‌رسد دولت اسرائیل با زیر پا گذاشتن تمامی قوانین غیررسمی قبلی که در هر صورت نوعی تعامل و تعادل را در درگیری میان اسرائیل و حزب الله ایجاد می‌کرد، تصمیم گرفته است با حمایت ضمنی ایالات متحده آمریکا، این گروه شبه نظامی لبنانی را که تحت حمایت ایران است، به طور کلی نابود کند.

چندی پیش نیز اسرائیل با منفجر کردن پی پی پی‌ها و تلفن‌های بی سیم موجب آسیب وارد آمدن به هزاران عضو حزب الله و برخی غیرنظامیان لبنانی شد و به این ترتیب عملیات مخفیانه‌ای را علیه اعضای حزب الله کلید زد. پس از این حملات، اسرائیل حملات هدفمندی را انجام داد که به دنبال از بین بردن ساختار فرماندهی و کنترل حزب الله، از جمله فرمانده نیروهای نخبه رضوان بود. اسرائیل از آن زمان حملات هوایی خود را گسترش داده و در حال بمباران بی‌امان برای از بین بردن زیرساخت‌های حزب الله عم از انبارها، ساختمان‌ها و انبارهای تسلیحات است. ارتش اسرائیل تا به امروز حدود هزار و ۳۰۰ نقطه را هدف قرار داده و این حملات منجر به کشته شدن حداقل صدها نفر و زخمی شدن هزاران نفر و آواره شدن ده‌ها هزار نفر شده است. در عین حال، حزب الله راکت‌ها و پهپادها را به عمق اسرائیل شلیک کرده و همچنان تأکید کرده که تا زمان برقراری آتش‌بس در غزه، به حملات خود ادامه خواهد داد. اما واقعیت این است که چشم‌انداز برقراری آتش‌بس در غزه روز به روز تیره‌تر می‌شود. اگر چه مقامات اسرائیلی همچنان معتقدند که در صورت دور شدن حزب الله از مرزهای شمالی اسرائیل می‌توان از یک درگیری تمام‌عیار جلوگیری کرد اما واقعیت این است که با توجه به رخدادهای روزهای گذشته، جنگ اکنون اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد و احتمالاً تلفات سنگینی برای لبنان خواهد داشت. هم‌زمان با آسیب‌های عظیم وارد آمده به لبنان به واسطه حملات جنگنده‌های اسرائیلی و توجه به عزم اسرائیل برای شکست دادن حزب الله، پیش‌بینی می‌شود که سطح تلفات وارده به لبنانی‌ها در کوتاه‌مدت افزایش خواهد یافت. بنابراین با توجه به وضعیت فعلی، کار زیادی برای متوقف کردن این سطح از درگیری‌ها نمی‌توان انجام داد چرا که به نظر می‌رسد اسرائیل متقاعد شده که از توان لازم برای شکست کامل حزب الله برخوردار است و تصمیم خود را بر تحقق این هدف استوار کرده است. اما آیا حزب الله در برابر این حملات مقاومت خواهد کرد و قدرت جنگی خود را حفظ خواهد کرد؟ این مسئله هنوز مشخص نشده است و هرگونه تغییر در تصمیم اسرائیل برای کاهش حملاتش به لبنان بستگی به این دارد که حزب الله می‌تواند آسیب بیشتری به اسرائیل وارد آورد یا خیر. تنها در این صورت است که اسرائیل ممکن است به دنبال راهکاری جایگزین برای در امان ماندن از آسیب برود.

نکته مهم دیگر برای همه طرف‌های درگیر این است که در حالی که لبنان همچنان آسیب‌های ویرانگر عملیات هوایی اسرائیل را تحمل می‌کند، آیا ممکن است که حزب الله به‌طور قابل توجهی اعتبار خود را در نزد کسانی که خواهان پاسخ شدید و انتقام خونین از اسرائیل هستند، از دست بدهد. برخی از گروه‌های شبه نظامی محور مقاومت مایلند که پاسخ شدیدی به اقدامات اسرائیل داده شود اما حزب الله تا پیش از این معتقد بود که ضرورتی برای ورود به جنگ همه‌جانبه علیه اسرائیل وجود ندارد. تنها زمان مشخص خواهد کرد که حزب الله چه تصمیمی خواهد گرفت. اما در شرایط فعلی، این‌طور به نظر می‌رسد که حزب الله ضربات سختی را متحمل شده است و در صورت در گرفتن یک جنگ فراگیر، بعید است که لبنان بتواند جان سالم به در ببرد.

هرج و مرج جدید

آیا قفنوس از میان شعله‌های آتش جنوب لبنان بر می‌خیزد؟

محمد صالح صدقیان تحلیل‌گر مسائل خاورمیانه:

شهادت فرماندهان باعث شکست حزب الله نمی‌شود

وضعیت جاری با آن زمان تا چه اندازه قابل قیاس است؟

وضعیت جنگ نخست لبنان در سال ۱۹۸۲ بسیار مثال مهمی است. سال ۱۹۸۲ هنوز تشکیلات حزب الله لبنان شکل نگرفته بود. بعد از حمله اسرائیل به لبنان، آرئیل شارون، وزیر جنگ وقت اسرائیل شخصاً به بیروت رفت و با بشیر جمیل، رئیس‌جمهور وقت لبنان دیدار کرد. همان زمان کشتار صبرا و شتیلا هم رخ داد. وضعیت آن زمان این بود، اسرائیل تا این حد بر جبهه نبرد مسلط بود که هر کاری می‌خواست در لبنان انجام می‌داد، بخش وسیعی از جنوب لبنان را اشغال کرده بود و وزیر جنگ بدون مزاحمتی به پایتخت لبنان وارد می‌شد و با رئیس‌جمهور لبنان دیدار می‌کرد. در همین دیدار آرئیل شارون به امین جمیل، برادر رئیس‌جمهور وقت یک اسلحه کلت هدیه داد و بعدها هم همین امین جمیل به ریاست جمهوری لبنان رسید. نزدیک به دو دهه بعد از این وقایع بود که مقاومت لبنان توانست اسرائیل را از لبنان بیرون کند. تجربه بعدی تجاوز اسرائیل سال ۲۰۰۶ بود. تجربه جنگ ۱۹۸۲ باعث شد تا همین بچه‌های حزب الله اجازه ندهند اسرائیل به هیچ یک از اهداف خود در جنگ برسد.

امروز هم من تصور می‌کنم نیروهای شیعه حزب الله در لبنان هستند که می‌توانند قوای خود را جمع کنند و با بسیج کردن نیروها، اسرائیل را بار دیگر شکست دهند. تردیدی وجود ندارد که انفجار پیجرها و بیسیم‌ها، هدف قرار دادن فرماندهان و شهادت سید حسن نصرالله، هزینه بسیار زیادی برای حزب الله برجای گذاشت، اما من معتقدم نیرویی که حزب الله در اختیار دارد، می‌تواند از این جنگ سربلند بیرون بیاید. فراموش نکنیم که حمله جمعه به بیروت هم‌زمان با سخنرانی نتانیاهو در سازمان ملل متحد انجام شد. وی در این سخنرانی تأکید کرد که به دنبال جنگ گسترده و باز با حزب الله است که هدف آن نابودی حزب الله لبنان است.

فکر می‌کنید مردم لبنان از حزب الله در این

جنگ حمایت می‌کنند؟

من دیشب با دوستانی که در بیروت دارم صحبت می‌کردم و از آنها شنیدم که مطالبات گسترده‌ای به‌ویژه از سوی شیعیان لبنان چه در بیروت و چه در جنوب لبنان وجود

هم دقیقاً با ساختار عملیات غیرمنظم و غیرمتقارن ایجاد شده است. فرماندهان نظامی و ستادی حزب الله تا حدی از استقلال عمل و تصمیم‌گیری در میدان برخوردار هستند. من بعید می‌دانم عملیات ترور هدفمند اسرائیل تأثیر چشمگیری بر عملکرد حزب الله داشته‌باشد. البته من نمی‌گویم که این عملیات هیچ اختلالی در عملکرد حزب الله ایجاد نمی‌کند، قطعاً این ترورها اثرگذار هستند، اما بعید می‌دانم که تحول راهبردی در عملکرد حزب الله رخ دهد. من در دوران جنگ داخلی در لبنان زندگی می‌کردم و با بسیاری از هم‌نسلان خودم در میان کادرهای حزب الله آشنایی دارم.

باید توجه کنیم که تشکیلات مقاومت در لبنان، یک مفهوم جدید و خلق الساعه نیست، بلکه سابقه‌ای طولانی دارد. مقاومت در لبنان از زمان جنگ داخلی در این کشور، یعنی حدود سال ۱۹۷۵ میلادی شکل گرفت. یعنی سابقه مقاومت لبنان نزدیک به نیم قرن است. این نیرو در جنگ داخلی، در جنگ اول اسرائیل و جنگ دوم اسرائیل آبدیده شده است. در طول سال‌های اخیر قدرت نظامی حزب الله لبنان هم به شکل چشمگیری افزایش پیدا کرده است و به لحاظ نظامی اقتدار زیادی کسب کرده است.

اما در چهار روز اخیر اسرائیل به شکل گسترده‌ای رهبران حزب الله را هدف قرار داده و حملات گسترده‌ای را علیه شهرهای لبنان انجام داده است. این اقدام‌ها وضعیت را در جنوب لبنان بحرانی کرده است. شاید حزب الله لبنان چند روز فرصت نیاز داشته‌باشد تا دوباره خود را پیدا کند و وضعیت را مجدداً مورد ارزیابی قرار دهد و بفهمد که از لحاظ راهبردی و ژئواستراتژیک چه واکنشی باید به موج جدید حملات نشان دهد. حزب الله از لحاظ تسلیحاتی، موشکی و بدنه نیروهای اصلی تاکنون با مشکل چشمگیری مواجه نشده است. اگر مشکلی ایجاد شده‌باشد در فرماندهان سطح یک است که بخش بزرگی از آنها در عملیات‌های اخیر اسرائیل شهید شده‌اند. حالا حزب الله به فرصتی نیاز دارد که فرماندهان شهیدش را با فرماندهان سطح دوم جایگزین کند و شرایط را مجدداً ارزیابی کند تا کنترل کافی بر روند شرایط در لبنان و میدان نبرد با اسرائیل پیدا کند.

فکر می‌کنید مردم عادی لبنان، از طوایف و مذاهب مختلف چه واکنشی به تحولات جاری نشان بدهند؟ شما فرمودید که در دوران جنگ داخلی و جنگ اول لبنان در این کشور حضور داشتید، فکر می‌کنید که

انتخاب سید حسن نصرالله به عنوان دبیرکل حزب الله، نتیجه ترور سید عباس موسوی بود. در دوران دبیرکلی سید عباس موسوی، اساساً کسی چندان شناختی نسبت به سید حسن نصرالله نداشت و کسی نمی‌دانست که او می‌تواند یک رهبر مقتدر و مدبر برای حزب الله لبنان باشد

محمد صالح صدقیان از جمله تحلیلگرانی است که سالیان دراز در دوران جنگ داخلی و اشغال جنوب لبنان توسط اسرائیل به عنوان خبرنگار در لبنان حضور داشت. او معتقد است که به دلیل ساختار تشکیلاتی حزب الله لبنان و فرماندهی غیرمتمرکز و غیرمنظم حزب الله، شهادت فرماندهان ارشد این گروه، از جمله سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب الله، هرچند آسیب شدیدی به این گروه وارد کرده است، اما باعث از بین رفتن توانمندی‌های میدانی حزب الله و توانایی مقاومت این گروه در مقابل تهاجم اسرائیل نمی‌شود. در ادامه متن کامل گفت‌وگوی مطالعات ایران، می‌خوانید.

فکر می‌کنید شهادت سید حسن نصرالله چه تاثیری

بر روحیه و عملکرد حزب الله لبنان باقی می‌گذارد؟

بخشی از اهداف این کارزار ترورهای هدفمند که توسط اسرائیل علیه رهبران حزب الله آغاز شد، عملیاتی روانی برای تخریب روحیه و شکستن توان مقاومت مردم لبنان و به‌ویژه شیعیان است. اسرائیل علاوه بر میدان نظامی، جنگ تمام‌عیار روانی را نیز علیه مردم لبنان آغاز کرده است. اما واقعیت این است که این نخستین بار نیست که چنین رویدادی برای حزب الله رخ می‌دهد. نخستین بار، یعنی سید عباس موسوی هم توسط اسرائیل ترور شد. انتخاب سید حسن نصرالله به‌عنوان دبیرکل حزب الله، نتیجه ترور سید عباس موسوی بود. در دوران دبیرکلی سید عباس موسوی، اساساً کسی چندان شناختی نسبت به سید حسن نصرالله نداشت و کسی نمی‌دانست که او می‌تواند یک رهبر مقتدر و مدبر برای حزب الله لبنان باشد. قطعاً شهادت سید حسن نصرالله هم تأثیر راهبردی و قوی بر حزب الله و نقش حزب الله در جنگ بر جا نمی‌گذارد.

اسرائیل در روزهای اخیر به صورت پیوسته در حال هدف قراردادن ارکان فرماندهی حزب الله لبنان است. فکر می‌کنید با این رویدادها و شهادت تعداد زیادی از فرماندهان ارشد این گروه، وضعیت حزب الله در ادامه نبود جاری با اسرائیل چگونه خواهد بود؟

تشکیلات حزب الله تشکیلاتی غیرمتمرکز و غیرمنظم است. حزب الله مانند یک ارتش منظم رفتار نمی‌کند و برای عملیات غیرمتقارن تربیت و تشکیل شده است. تشکیلات حزب الله

شهاب شهسواری

خبرنگار گروه دیپلماسی

تحولات منطقه خاورمیانه از دوشنبه هفته گذشته با حمله گسترده اسرائیل به جنوب لبنان سرعت بیشتری به خود گرفته است. در شرایطی که تحلیل‌گران در حال گمانه‌زنی در خصوص احتمال واکنش گسترده حزب الله به عملیات اسرائیل یا احتمال حمله زمینی گسترده اسرائیل به لبنان یا حتی حمله احتمالی اسرائیل به ایران بودند، اعلام خبر شهادت سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب الله لبنان در حمله روز جمعه اسرائیل به ضاحیه جنوبی بیروت باعث بهت و حیرت ناظران شد. این واقعه دورنمای خاورمیانه را نزدیک به یک سال پس از آغاز جنگ اسرائیل در غزه نسبت به گذشته هم مهم‌تر کرد. هنوز کسی دقیقاً نمی‌داند برنامه اسرائیل چیست و عملیات اسرائیل در جنوب لبنان تا چه زمانی ادامه پیدا می‌کند. در برابر کسی هم دقیقاً نمی‌تواند ارزیابی کند که حزب الله لبنان بعد از شهادت تعداد زیادی از فرماندهان بلندپایه آیا توانایی واکنش گسترده به عملیات اخیر اسرائیل را دارد یا نه. طومار حساب و کتاب‌های عقب‌افتاده